

Sygn. akt II CZ 68/12

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lipca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi K. K.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia
Sądu Apelacyjnego
z dnia 29 października 2007 r.,
wydanego w sprawie z powództwa K. K.
przeciwko "HDI Asekuracja" - Spółce z ograniczoną
odpowiedzialnością
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 20 lipca 2012 r.,
zażalenia powoda (skarżącego)
na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 23 stycznia 2012 r.,

odrzuca zażalenie.

Uzasadnienie

Powód K. K. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 29 października 2007 r. Skarga ta została odrzucona, po czym skarżący wniósł o zwrot uiszczonych od niej opłat. Jego wniosek został oddalony. Zażalenie na postanowienie oddalające wniosek Sąd Apelacyjny odrzucił postanowieniem z dnia 23 stycznia 2012 r. uznając, że zostało ono sporządzone przez osobę nie mającą uprawnień wymaganych przez art. 87¹ § 1 k.p.c., ponieważ jego autorem był adwokat – emeryt, nie wykonujący zawodu, tymczasem, zdaniem Sądu Apelacyjnego, wykładnia celowościowa art. 87 § 1 k.p.c., art. 4 ust. 1 i art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r., Nr 146, poz. 1188 ze zm.) prowadzi do wniosku, że pełnomocnikiem strony może być jedynie adwokat czynny zawodowo, wykonujący swój zawód w kancelarii adwokackiej, w zespole adwokackim lub w spółce.

Skarżący, nadal reprezentowany przez emerytowanego adwokata K. K. wniósł zażalenie na powyższe postanowienie o odrzuceniu zażalenia, zarzucając naruszenie art. 4 b prawa o adwokaturze poprzez jego pominięcie oraz naruszenie art. 87¹ § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie. Wyjaśnił, że pełnomocnik jest jego ojcem. Podniósł też, że art. 4 b prawa o adwokaturze nie zabrania adwokatom – emerytom wykonywania zawodu, nie wyłącza też prawa wykonywania zawodu w wypadku, kiedy adwokat nie ma kancelarii, nie pracuje w spółce, ani w zespole adwokackim. Ponadto postępowanie dotyczy zwolnienia od kosztów, nie wymagającego fachowej reprezentacji w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i rozpoznanie jego zażalenia z dnia 19 grudnia 2012 r. oraz o zasądzenie kosztów procesu od obydwu zażaleń w kwocie 126 zł.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zagadnienie wymagań formalnych, jakie musi spełnić adwokat, aby mógł być pełnomocnikiem strony w postępowaniu cywilnym, w tym mógł ją reprezentować w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, było wielokrotnie rozważane w orzecznictwie Sądu Najwyższego, głównie na tle postanowień uchylonego art.

393² k.p.c., zastąpionego obecnie przez art. 87¹ k.p.c. Co do zasady ukształtowało się stanowisko, zgodnie z którym pełnomocnikiem strony może być adwokat o statusie wyznaczonym przez przepisy ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. Nr 16, poz. 124 ze zm.), a zatem wpisany na listę adwokatów (art. 65-69a pr. adw.) i wykonujący zawód w formach wskazanych przez ustawę w art. 4a (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 1996 r., I CRN 34/96, OSNC 1996/7-8/109; postanowienie z dnia 17 października 1997 r., I CZ 107/97, nie publ. oraz z dnia 28 lutego 2008 r., III CSK 245/07, OSNC 2009/5/73). Stanowisko powyższe nie uchybia treści art. 4 b prawa o adwokaturze, który określa przypadki uniemożliwiające adwokatowi wykonywanie zawodu w jakiegokolwiek formie organizacyjnej, a więc reguluje inną materię, niż art. 4 a tej ustawy i nie uzasadnia odstępiania od ograniczonego katalogu form organizacyjnych praktyki adwokackiej. Złagodzenie tego wymagania – w zakresie reglamentowanym w art. 87¹ § 2 k.p.c. przyjęto jedynie w przypadku, kiedy adwokat (radca prawny) występuje we własnej sprawie. W takim wypadku dopuszczono osobiste wniesienie kasacji także wtedy, kiedy wnoszący był już nieczynny zawodowo z uwagi na przejście na emeryturę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1997 r., II CKN 270/97, OSNC 1998/5/82). Przyjęcie tego kierunku wykładni – wobec treści art. 87¹ § 2 k.p.c. – nie może jednak być rozszerzone na wypadki występowania przez emerytowanego adwokata w roli pełnomocnika, nawet jeżeli reprezentuje w ramach umocowania członka najbliższej rodziny.

Postępowanie, wbrew przekonaniu skarżącego, nie dotyczy też zwolnienia od kosztów sądowych, ponieważ przedmiotem zaskarżenia odrzuconym zażaleniem była odmowa zwrotu opłaty sądowej, a nie zwolnienie od obowiązku jej uiszczenia. Ponadto w wypadku, gdyby przedmiotem postępowania wpadkowego było zwolnienie od kosztów sądowych, zażalenie podlegałoby odrzuceniu już z tego powodu, że było niedopuszczalne. Zwolnienie od kosztów sądowych nie mieści się w pojęciu „kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji”. Nie należy też do orzeczeń kończących postępowanie w sprawie.

Również orzeczenie dotyczące zwrotu kosztów sądowych nie należy do postanowień dotyczących kosztów procesu ani kończących postępowanie, lecz odnosi się do unormowanej w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) problematyki kosztów sądowych, mających charakter publicznoprawny (por. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2007 r., V CZ 74/07, OSNC 2009/2/31, czy z dnia 30 października 2011 r., II CZ 45/11, Lex nr 1129101).

Z przytoczonych względów zażalenie należało odrzucić na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 373 oraz art. 370 k.p.c. w brzmieniu sprzed zmian wprowadzonych ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 233, poz. 1381), z uwagi na postanowienie zawarte w art. 9 pkt 6 tej ostatniej ustawy.